

Abon soán-chip

Abon

2000

1 Tiān-ōe

“Ôe...sī siáⁿ-lâng? Sī a-má sioh?”

“Góa sī A-lian--la, a-má--o, lí kám beh kap pa-pa kóng?”

“Bòai sioh? Hó--la, góa khi kā pa-pa kiò.”

“Pâ-á, tiān-ōe--la, a-má beh kap lí kóng.”

Tàk-pái a-bú khả tiān-ōe lâi, lông ē kap A-lian kóng chit-khùn chiaⁿ ē kiò góa khi thiaⁿ, nā sī thiaⁿ-tiòh tiān-ōe teh liang, koh chin kú bô lâi kiò góa thiaⁿ, tō chai-iaⁿ sī a-bú khả--lâi-ê.

Hit-kang hong-thai lâi, gōa-kháu tōa-hong tōa-hō, chin kiaⁿ--lâng, m̄-koh gún tī chhi-lâi không-kú-lih chhù lâi-té, m̄-kiaⁿ hong-hō, kan-taⁿ kiaⁿ hō lōh siuⁿ chē, chúì ùi chúì-kau-á móa--chhut-lâi, im kah kui-keng lông chúì, ka-chài chìn-chêng kau-á, chúì-m̄ng lông chheng kah chin chheng-khi, chúì nā sià ē lī, tō bē im--jip-lâi.

Hit-àm góa tī chhù--nih, teh kóaⁿ gòeh-té beh sàng-khi ìn ê gín-á-chheh, pàng A-lian chit-ê lâng tī thiaⁿ--nih khòaⁿ bàng-kah, peh-tiám kòe chit-pòⁿ, hong-hō kā thang-á-m̄ng siàn kah pìn-piàng-kiò, A-lian hiông-hiông ùi góa kha-chiaⁿ-phiaⁿ tah--lòh: “Pâ-á, a-má khả tiān-ōe lâi, lí kín khi thiaⁿ!” Kóng liáu, A-lian ùi pàng-keng cháu-khi tiān-ōe piⁿ--á, n̄ng-ki chhiú kā tiān-ōe, chhiú-ki-á giáh kôan-kôan, beh hō góa khi chiap, góa ùi A-lian ê chhiú--nih kā tiān-ōe thêh kòe chhiú, kan-taⁿ thiaⁿ-tiòh “toⁿ toⁿ toⁿ” ê siaⁿ, góa m̄ng A-lian a-má ũ kóng siáⁿ--bô? A-lian kóng a-má kap khah-chá kâng-khóan, m̄ng-kóng i ũ koai-koai--bô, ma-ma chú-p̄ng ũ koai-koai-á chiaⁿ-liáu--bô, ũ khah tōa-hàn--bô....

Góa siūⁿ kóng, tán góa kā gín-á-chheh ê kó pian hó-sè, chiaⁿ khả tng-khi Soaⁿ-á-kha m̄ng a-bú tú-á khả--lâi ũ siáⁿ tái-chì--bô, tō kiò A-lian koh khi thiaⁿ--nih khòaⁿ-bàng-kah, góa tō ē-sái kín kā kó khòaⁿ hō liáu, nā-sī Bí-hong bô khi Tâi-pak, tō ē-sái seng kā A-lian chhōa khi khùn.

9 tiám kòe 10 hun, tōa-hō tōa kah ná-chhiūⁿ ũ lâng mi kui-pé chiòh-thâu-liáp-á teh khian thang-á-m̄ng, keh-piah kam-á-tiàm ê khanpang hō siáu-kúi-á hong chhoe poe--khi, lak tī thô-kha piàng chit-siaⁿ

chiok tōa-siaⁿ, A-lian kiaⁿ kah cháu lāi kap góa chē, i chē tī góa tò-chhiú-pêng hit-chiah lián-á-í, khòaⁿ góa teh bô-êng m̄-káⁿ ká góa lū, chē tī lián-á-í téng-thâu, iōng bóe-chui chhut-lát gô-lāi gô-khì, gô beh 10 hun-cheng chiah kiu-kiu-á kóng:

“Pâ-á, tú-á a-má koh khà tiān-ōe lāi neh, i kóng ũ chiok chē ōe beh ká góa kóng, a-má koh kóng pa-pa teh kóaⁿ khang-khòe, m̄-thang ká lí kiò, a-má kóng Soaⁿ-á-kha hong-hō chiok tōa--ê, soaⁿ-téng ê chúi chiok tōa-káng, soa-á, chiòh-thâu lóng tòe soaⁿ-téng ê thō-kô chhiang--lòh-lāi, kû-nī chō-lêng ê chhiū-a chai bē-hù tōa-châng tō kap kui-piàn soaⁿ-piaⁿ lu--lòh-lāi, tōa-sè-liáp chiòh-thâu ká chò-hóe, ká kah khih-khih-khòk-khòk, chhiū-á kiáⁿ kap chhiū-a-má chìm tī tōa-káng chúi lāi-té, chhiang kah pin-pin-pōng-pōng.....”A-lian ná kóng bák-sái ná lâu, góa ê tiān-pit têng tī ōe-tō-pang tit-tit it-tit chhoah, tiān-náu téng-thâu hit-ê tiám jú lāi jú tōa, kui-ê Page lóng hoe--khì.

“A-má koh kóng, kàu bóe--á, chúi, thō, soa, chiòh-thâu, chhiū-á.....lóng ùi āu-piaⁿ-m̄ng kui-káng lóng--jip-lāi, a-má kóng i bē-hù cháu, i ê kha hō chit-liáp chiáⁿ tâng ê chiòh-thâu teh tiâu--leh, thō-kô it-tit ùi āu-piaⁿ-m̄ng chhiang--jip-lāi, a-má bô hoat-tō chhoan-khùi, kui-ê lāng im tī chúi-té, chiok kôaⁿ-ê, A-lian ài thiaⁿ pa-pa ma-ma ê ōe, koai-koai m̄-thang pháiⁿ, nā bô, a-má āu-pái bòi bé kó-á-teng hō lí sng--o.....”

A-lian chē tī í-á téng, kui-bīn lóng sī bák-sái kap phīⁿ-chúi, bē-su ka-chiòng phah ê hoeⁿ-bīn, góa ká khang-khòe hām A-lian pàng tī pàng-keng lāi, sùi kó tiān-ōe tng Soaⁿ-á-kha, tiān-ōe soah bē thong, tiān-ōe hoan jh--lòh, “toⁿ!” n̄ng-siaⁿ, chit-ê cha-bó sùi kóng-ōe: “Hoa-lian tē-khu in-ūi chhit-hō hong-thai-hō éng-hióng, sòaⁿ-lō bē thong, bô hong-piān ê só-chāi, chiah chhiáⁿ lí gôan-liōng.”

A-lian tī pàng-keng lāi khau kah khùn--khì, góa ká phō-khi bīn-chhng, pòeh-á tī pák-tó kíⁿ pâu chit-liàn, só-sī chah--leh, phe-chhia tng Soaⁿ-á-kha.

Tī tōa-lō téng, hong nā siàn chiáⁿ-pêng chhia tō phiah chiáⁿ-pêng, siàn tò-pêng han-tó-luh tō ài pháng chiáⁿ-pêng, chiah bē sái jip-khì kau-á-té, chhia-lián hō chúi im beh chit-pòⁿ, bô sêng teh sái-chhia, tian-tò sêng teh sái-chûn, thau-hong siàn-hjou7, o-àm ê káu-hō kong-lō téng-thâu, kan-taⁿ góa chit-tai chū-iōng-chhia teh kap chhit-hō hong-thai chhia-piàⁿ.

Soaⁿ-chúi kām thō-chiòh-soa kap chhiū-á-kin, tī beh jip-khì Soaⁿ-á-kha ê soaⁿ-lō téng chhoah-lâu, góa sái sì-lián chûn-á tui soaⁿ ê khang-chhui kauh--kòe-khì, Soaⁿ-á-kha ê kû-chhù tó chit-pêng khì, òng soaⁿ-piaⁿ ê hit-tó piaⁿ kap tōa-chúi chhoah-lâu chò-hóe lâu--khì, ùi tōa-m̄ng piàⁿ chhut-lāi thiān--nih.

2001 nī hō hong-thai chhōa tōa-hō chhoah-lâu, tui Hoa-lian hāⁿ--kòe, ká soaⁿ-téng bô lāng kóan bô lāng chhap ê bûn-tê lóng péng-péng--chhut-lāi, soaⁿ-piaⁿ phòah-khang lâu-hoeⁿ, kúi-nā 10 lāng tòe hong-thai chò-hóe khì.

(TGB Thong-sin tē 26 kī, 2001 nī 11 gòeh)

2 Ka-pi-tiàm

Siūⁿ beh kā hit-keng ka-pi-tiàm siá--lòh-lâi, m̄-chai beh tùi toh-ûi khai-sí, án-chóaⁿ siá lóng kám-kak bô hó, kám kóng che tō sī lāng teh kóng--ê hit-khoán “Kóng bē chhut-chhùi, siá bē lòh--lâi ê kám-kak” ?

7-gòeh-chhoe Káu-pâi kong-hák-hâu Tâi-gí-bùn té-kî hùn-liân-pan kiát-giáp liáu-âu, góa koh lòh-khi Tâi-lâm chham-ka 1-ê Chi-na-lāng pân-ê Tâi-ôan-koa-iâu-gián-síp-iâⁿ.

Iâⁿ-túi soah, tī Ui-chì in tau bîh 3-kang hong-thai, liáu-âu chia h lî-khui hit-ê kó-chá ê tō-chhi. Pún-lâi siūⁿ beh koh tùi Tâi-pak khi, chia oat-tng-lâi Hoa-liân, khià kàu Hùn-lîm tō oat tùi Jī-chúi khià soaⁿ-lō sêh khi Chháu-tûn--a.

Jóah--lāng khià ơ-tó-bái chín kan-khó, Ség-tō ê tá-má-ka sio-thng-thng, thiⁿ-tng ê jít-thâu chhiáh-iâⁿ-iâⁿ, kha-té ná teh kún-chúi, thâu-khak-tng ná hang-lô, Nā sī khià Ség-tō, iáu-bē kàu Sin-tek tō ē-sái tī sin-khu-tng chhiat bah-koaⁿ chhìn-niú bē--lāng.

Sêh tùi Chháu-tûn kòe, kiâⁿ 14-hô kong-lō kòe Pơ-lí, Bū-siā, tùi chhiau-kòe 2000-bí ê Háp-hoan-soaⁿ peh-soaⁿ tng-lâi Hoa-liân. Jóah--lāng lán pēⁿ-tē 30 40-tō, soaⁿ-tng chia 20-gōa-tō niá, lō--nih bô chia ē kap lí chhiúⁿ, kui-lō koh ū chiáu-á, chhiū-á phōaⁿ góa cháu chhian-lí.

Kòe Sai-lê tōa-kiô, oat Jī-chúi kàu soaⁿ-kha chiūⁿ Chheng-peh- kheⁿ, khià kòe Chháu-tûn chiap 14-hô kong-lō. 14-hô kong-lō tī Lâm-tâu sng kài tōa-tiâu, 2-pêng sī soaⁿ, ùi Tâi-tiong thng kàu Pơ-lí, it-tit chiap kàu Lô-san, tiong-ng ū 1-tiâu lō chhah tùi Háp-hoan-soaⁿ khi, ū chín chē tōa Ba-suh, hòe-ūn kap kiâu-chhia teh cháu, liân ơ-tó-bái to 1-lián 40 50, góa mã tē in lú phe lú kín.

Beh kàu Kok-sēⁿ ê sī, 2-pêng ê soaⁿ hō tē-gû nng--kòe, phē lak liáu-liáu. Kòe Kok-sēⁿ, kiâⁿ-kòe 2-ê pōng-khang, ùi tē-2-ê pōng-khang chhut--lâi, 14-hô kong-lō kàu chiàⁿ-pêng, góa kap ơ-tó-bái mã kha chhu-chhu khi chiàⁿ-pêng, hong siàn kòe bîn--leh, tī hīⁿ-khang-piⁿ ong-ong-kiô.

Tō-pêng ê soaⁿ mã thng-phē, lō-piⁿ lāng ka-kī tng ê chhâ-chhù, chhāi 1-tē khan-páng, “KA-PI” 2-jī tōa-tōa-jī chhāi tī hia, ē-kha koh siá: “Hoan-gēng chah tng-khi lim!”, góa khòaⁿ 1-ê khí-ài-chhiò, nah ū lāng tī pìn-piàng-kiô ê tōa-lō-piⁿ khui ka-pi-tiàm, sī beh bē hō mô-sîn-á sī--bô?

Khià beh 1-khi-lô, chhia tòng tiàm lō-piⁿ, lâi lim khòaⁿ mài hó--a, khòaⁿ ē tú-tiòh chhiūⁿ hit-ê ūi-tiòh beh lim ka-pi, ka-kī cháu-khi thō-kha-té khui 1-keng “Châu-khut” ê siáu A-jîn--bô?

14-hô kong-lō ê chhia lóng phe tàu kín--ê, lō-tiong-ng ū khng “an-chôan-tó”, kiaⁿ lāng sái kòe tui-bîn chhia-tō khi. khià chín kú chia chhōe ē tiòh 1-khang thang oat-hoan-thâu, tī hia tán beh 10-hun-cheng, khòaⁿ bô chhia lâi chia kín oat--kòe, sêh-tng-khi chhōe hit-keng ka-pi-tiàm.

Góa kā iá-lông-á thng tī tiàm gōa-kháu, lâi-té kan-taⁿ 1-ê cha-bó chē tī thang-á-mng-piⁿ teh kò-tiàm, bô pat-ê lāng-kheh. Jip--khi liáu-âu, i mng góa beh siáⁿ-mih ka-pi, góa ka-pi bô lim tiâu--ê, chhìn-chhái lóng hó, tō kng Mé-niú tng-pâi siōng-thâu-chng--ê.

Kiô liáu góa khià tī pa-tâi thiaⁿ i kóng-ōe, i kóng i tú-á ū khòaⁿ-tiòh góa khià--kòe, chit-keng tiàm sī

in pêng-iú-ê, i teh kâ lêng tàu kò-tiàm, tiàm pún-lâi khui tī Kok-sèⁿ koe-á, tē-tāng tó--khì chiaⁿ khui tī chia.

In tiàm--nih kui-keng lóng sī khioh lêng chhù bòi tih ê liâu tng-lâi ka-kī khí--ê, i koh kóng chin chē tē-tāng ê tãi-chì. I ká-ná choan-bûn teh tng góa chit-khoán- lêng lî thiaⁿ in kóng in ê tãi-chì--ê.

In tī lō-piⁿ pài 1-chor toh-á, ka-pi chú-hó phâng-lâi hō--góa, kóng in lóng pàng lêng-kheh ka-kī tiām-tiām chē tī hia lim ka-pi.

14-hō kong-lō tōa-sè-tâi chiaⁿ ùi góa sin-khu-piⁿ phe--kòe, tú-á góa m̄ kap in kêng-khoán piàⁿ-miā it-tit chhui--khì, chit-má chē tī lō-piⁿ kám-kak sió-khoá lêng-sóng, lim ka-pi bián khai cheng-sîn khòaⁿ-lō, bián liáu khui-lát chhui-iū jih tòng-á, chē lán-lán tauh-tauh-á lim.

Ka-pi lim--lòh bô góa ê sin-khu, soaⁿ-hong bâng góa ê sim-koaⁿ, bô-chhia ê sī, tiàm--nih hòng-sàng ê siaⁿ ē ùi lâi-té sô--chhut-lâi, tho-lá-kuh lâi tō kín kiu--tng-khì, sè-tâi-chhia kap ơ-tớ-bái lâi tō piàⁿ khòaⁿ siáⁿ-lêng khah tōa-siaⁿ. Kui-tiâu lō góa siōng êng.

Thiⁿ-sek àm--a, in kâ khan-páng ê tiân-hóe khui--khui, chit-chūn, góa chiaⁿ chai-iáⁿ chit-keng ka-pi tiàm hō-chò “Thih-bō-á”, siá “Thih-bō-á” hit-tè pài-á âu-piah ù 2-ki jít-kong-teng, góa-kháu pau 3-hun--e ê thih-ki-á, sī lêng chhù thiah-liáu chhiok chò kui-ôan bòi tih ê hit-chióng.

Lú àm lêng-kheh lú chē, ták-ê kiâⁿ--lâi tít-chiap jíp-khì kiò ka-pi, kòe 10-tiám tiàm--nih ê ùi lóng chē bóan--a, ù 1-ê lêng khiā-khí-lâi kóng-ōe, ták-ê lóng teh thiaⁿ i kóng, chē tī góa-kháu thiaⁿ bô in teh kóng siáⁿ, góa kâ mih-kiâⁿ siu-jíp-khì kha-báng lâi-té, au-á phâng--leh m̄ beh jíp-khì thiaⁿ.

“Tē-tāng chìn-chêng hit-kang góa tī hng--nih thiaⁿ-tiòh hong-hong-kiò ê siaⁿ, bô hong bô hō nah ē ù chit-chióng siaⁿ, í-chêng lóng m̄-bat thiaⁿ--kòe, nah ē chai, kòe-tng-kang tō tē-tāng--a...”

“Góa khùn kah tng hó, kioh-sī ù lêng teh hàiⁿ bìn-chhng, góa ka-kī 1-ê tōa, nah ē ù lêng hàiⁿ góa ê bìn-chhng? Siūⁿ-tiòh m̄-tiòh í-keng bē-hù--a...”

“Hit-chūn kui-keng chhù lóng teh hàiⁿ, góa kiaⁿ kah m̄-káⁿ tín-tāng, m̄ m̄-chai beh án-chóaⁿ, kâ gún ang moh tiâu-tiâu, it-tit m̄ng i beh án-chóaⁿ...”

“Hàiⁿ liáu, 4-pêng àm-so-so khòaⁿ bô pòan--hāng, góa ê kha hō chiok tâng ê mih-kiâⁿ teh-tiâu--ê, chiok thiàⁿ--ê, góa iōng chhiú khì m̄, tōa-thui tâm-tâm, it-tēng lâu chiok chē huih...”

“Gún tau tī soaⁿ-kha, chhù âu-piah hit-liáp soaⁿ pang--lòh-lâi, gún kui-keng lóng teh tī lâi-té, góa hō thô teh kah bē chhoán-khui, chhui, phīⁿ-khang kap hīⁿ-khang lâi-té lóng chôn thô, chiok kan-khó--ê...”

“Chhù-thiâu tó--lòh-lâi kòng-tiòh thau, huih it-tit lâu, soa-á cháu-jíp-khì khang-chhui, chiok sīⁿ--ê, góa kâ saⁿ thng--khí-lâi, iōng chhiú kâ teh tī thau-khak-téng chí-huih, m̄-koh góa chhōe bô-lō thang chhut--khì...”

In 1-ê 1-ê it-tit kóng, góa thiaⁿ kah chiok thiám, bák-chiu-phê lú lâi lú tâng, kóng-ōe ê siaⁿ jíp bē lâi hīⁿ-á, in ká-ná tī chiok hng ê só-chāi teh khai-káng, bô gī-ngō góa chin-chiàⁿ khùn--khì.

Bóe--á, thâu-ke kā góa kiò--khí-lâi, kóng beh hioh-khùn--a, tiàm--nih chhun góa kap thâu-ke, kòr-tiàm ê sió-chiá tī gōa-kháu sio- kim-chóa, hōe sio kah chiok ōng, koh ū chiok chē iáu-bē sio. Góa kā thâu-ke kóng “līm 1-au ka-pi chē hiah-kú, kám-kak chin pháiⁿ-sè” thâu-ke chhiò góa kó-ì, chio góa khi gōa-kháu kā in tàu sio-kim.

Góa m̄ng in chiaⁿh òaⁿ sī teh pài siáⁿ, i kóng teh pài tú-á ê lāng-kheh, in ták-lé-pài lóng ē chhōe 1-àm lāi līm ka-pi, kā in ê kan-khó kóng hō lāng thiaⁿ, tē-tāng liáu kau taⁿ, ták-lé-pài lóng ē lāi, ū-ê ták-pai lāi lóng ē kóng, ū-ê chē tī hia tiām-tiām-á thiaⁿ lāng kóng, án-ne in ē khah khuiⁿ-òah.

Kim-chóa sio liáu góa tō cháu--a , tī 14-hō kong-lō h̄ng-h̄ng khòaⁿ--tng-khi, 4-pêng ơ-sô-sô khàm óa--lāi, ka-pi-tiàm ê khan-páng tī àm-so-so ê soaⁿ-lāi bũ-bũ-á tòh, chiaⁿh h̄ng khòaⁿ bē tiòh tiàm-miá, kan-taⁿ khi--kòe ê lāng ē chai-iaⁿ.

(TGB Thong-sin tē 18 kī, 2001 nī 3 gòeh)

3 Chiūⁿ pak hóe-chhia

“Koh-ūi lú-kheh, thàu-chá 1:00 chiūⁿ-pak kau Chhiū-nâ-á ê khòai-chhia, tī tē-1 gòeh-tâi beh khí-kiâⁿ--a, iáu-bōe chiūⁿ-chhia ê lú-kheh chhiáⁿ kóaⁿ-kín chiūⁿ-chhia!”

Chhia-tiúⁿ khiā tī chhia-m̄ng piⁿ-á khòaⁿ, tán lāng lóng chiūⁿ-chhia hó-sè, tō ē-sái kā ūn-chóan-chhiú pí beh khí-kiâⁿ. Hóe-chhia khí-kiâⁿ, thih-chhia-lián kā thih-ki-lō tng kah khi-khi-khók-khók, thih-chhia-lián tī thih-ki-lō téng thoa kah ki-ki-kiò, òaⁿ thih-ki-lō kā chhia-siuⁿ hàiⁿ-leh kiâⁿ.

Chit-pan thàu-chá 1:00 ê khòai-chhia, phó-thong sī-á khah chió lāng chē, ài kau pài-6 lé-pài, ū chin chē siūⁿ beh tī chhia-téng khùn, kóaⁿ thàu-chá kau Tâi-pak ê lāng, chiaⁿh ē chē chit-pan khòai-chhia.

Àm-pan-chhia bô sió-chiá, kan-taⁿ ū chhia-tiúⁿ, ūn-chóan-chhiú hām 1-ê tòe-chhia ê cha-pơ chit-gōan, nā sī beh sng ū khò hóe-chhia thàn-chiáh--ê, koh ū 1-ê tī Sô-ō chiūⁿ-chhia, kha páiⁿ-páiⁿ teh bē piān-tong ê a-peh-á, chhun--ê tō sī khai-chíⁿ chē hóe-chhia kóaⁿ-lō ê chhut-gōa-lāng.

Pài-6 thàu-chá 1:00, hóe-chhia chún-sí ùi Hoa-liân chhia-thâu hoat-chhia, hóe-chhia-siaⁿ tī kī-lāi pêng-ia pìn-piàng-kiò, chhia-tiúⁿ sùn-kòe 1-chōa, kui-chhia chhut-gōa-lāng lóng khùn kah kōⁿ-kōⁿ-kiò.

Tī chhia-m̄ng piⁿ, ū lāng ē kā m̄ng khui-khí-lâi siàn-hong. Nā sī khòaⁿ-tiòh chit-chióng lāng, chiâⁿ-chò 1-ê chhia-tiúⁿ, tō ài kā m̄ng koaiⁿ óa--lāi, koh ài kiò lú-kheh chù-ì an-chōan, hông kóng ê lāng m̄ ē chin phòe-háp kā m̄ng koaiⁿ--khí-lâi, tán chhia-tiúⁿ kiâⁿ--kòe chiaⁿh koh khui, sng sī hō chhia-tiúⁿ chit-ê sin-hūn 1-ê bìn-chú.

Sùn 1-chōa liáu, chhia-tiúⁿ ē tng khi i ê hioh-khùn-sek, tán kòe Hô-pêng chhia-thâu, i chiaⁿh koh chhut-lāi ka-phiò. Ū chin chē lāng ē thau cháu-phiò, chiâⁿ-chò 1-ê chhia-tiúⁿ, i m̄ kám-kak ū 1-kóa tãi-chì bô kài thò-tòng, chhia-siuⁿ chiaⁿh kũ, gâu bân hun, kâng-khóan phiò-chíⁿ koh bô it-tēng ū ùi thang chē, nā m̄-sī chiaⁿh thih-lō p̄ng, che-chhia bián-chíⁿ, i m̄ siūⁿ beh thau cháu-phiò.

Hóe-chhia sái bân beh jip-châm, gòeh-tâi-téng bô pòan-ê-lâng, mã bô lâng lóh-chhia, kàu Tâi-pak chìn- chêng, chit-khoán chhia-thâu koh ù chiáⁿ 10-ê.

Gòeh-tâi cháu tùi âu-piah khi, bô jôa kú hóe-chhia tō sái jip-khi pōng-khang, chhia-tiúⁿ beh khai-sí chò siōng tiōng-iàu ê khang-khòe, i ùi hioh-khùn-sek kiáⁿ tu³ chhia-siuⁿ, chhiú tah chhia-m̄ng-téng ê po-lê, ká m̄ng sak--khui, tē-1-chhia bô pòan-lâng, khang-khang liān 1-chiah niau-á káu-á to bô, liān kha-báng mã lóng bô khòaⁿ--tiòh, kan-taⁿ kú-nî óah tī chhia-lāi ê ka-chóah teh sì-kè lōa-lōa-sô.

Chhia-tiúⁿ khòaⁿ 1-ê lâng gāng-- khi, tú-á Hô-pēng chhia-thâu ah bô lâng lóh-chhia, nah ē 1 chhia pah- gōa-ê lâng lóng bô--khi? I kiáⁿ tùi tē-2-chhia, chhia-m̄ng sak--khui, ù 2-ê lâng khiā tī siang-pēng m̄ng-piⁿ, bák-chiu lô-lô ká khòaⁿ, chhia-tiúⁿ bē-hù khui-chhùi, hit 2-ê seng hoah “Góa bô phiò!”, kóng liáu thiàu tùi gōa-kháu khi, chhia-tiúⁿ kóaⁿ-kín ká chhiú-ki-á giâ-khí-lāi hoah ùn-chóan-chhiú “Ū lâng thiàu-chhia! Kín theng-chhia!”

Ūn-chóan-chhiú tòng-á chhui--lòh, chhia-lián ká thih-ki-lō ká ân-ân, thih-ki-lō ki-ki-kiò koh phùn hóe-chheⁿ, pōng-khang lāi-tóe ná teh pàng ian-hóe.

Chhia theng tiāⁿ, ùn-chóan-chhiú kó chhiú-ki-á thong-ti Hoa-liân, Hô-pēng kap Lâm-ō chhia-thâu. Kóng soah, kín thiàu-lòh chhia-tóe sūn, chhia-tiúⁿ mã giâ chhiú-tiān chhōe chhia-kha, tòe chhia ê chit-gōan kín lâi tàu chhōe, kui-chōa khòai-chhia tak-liáp lián-á lóng bô khòaⁿ-tiòh tú-á thiàu-chhia hit 2-ê.

In chhōe kàu chhui tòng-á koh kòe beh 1-khi-loh, bô hoehtih, bô bah-iú-á, koh khah mài kóng ù kui-sian lâng.

Bēng-bēng khòaⁿ-tiòh 2-ê lâng thiàu--lòh-khi, chhōe bô tō ká tòng-choh bô tãi-chì, chhia koh ká sái kiáⁿ, chhìn-chhái hoe 1-ê lí-iú ù kau-tài tō hó--a, hóe-chhia bân-hun sī sù-siōng--ê, mã bô lâng ē khi kè-kàu. Ták-ê tng-khi ka-tī ê khang-khòe, chhia-tiúⁿ soah lóh beh 2-chhia ka-phiò.

Chhia-tiúⁿ jip-khi kàu 2-chhia, bô lâng! Kap 1-chhia káng-khoán, lâng lóng bô--khi.

I sim-lāi teh siūⁿ: “M̄ tiòh--a! Kám ē khi tú-tiòh siáⁿ-mih là-sap--ê?”, i kiáⁿ khi tē-3-chhia beh khòaⁿ ù lâng--bô, chiap chhia ê siang-pēng m̄ng-piⁿ, 2-ê lâng khòaⁿ-tiòh i lâi, hoah kóng “Góa bô phiò!”, sūi thiàu--lòh-khi. Chò chhia-tiúⁿ chiah kú, thâu 1-pái tú--tiòh, kám kóng chiah--ê lâng chiah gē-siâu Thih-lō-kiók? 3-chhia, 4-chhia, 5-chhia it-tit kàu siōng-bóe chhia lóng bô lâng, chhia-m̄ng-piⁿ ê lâng lóng bák-chiu lô-lô, hoah 1-kù “Góa bô phiò!” tō thiàu--chhut-khi.

Kóan chit-pan iā-khòai-chhia ê chek-jīm ài chò kah kàu, i koat-sim beh sūn kàu siōng-bóe-chat ê siōng-bóe 1-ê m̄ng, chhia-tiúⁿ chit-ê ùi chiah chò ē khi.

Siōng-bóe hit-ê m̄ng pún-chiáⁿ sī beh chiap âu-1-chat chhia-siuⁿ--ê, nā bô chiap, chhut--khi tō sī thih-ki-lō. chhia-tiúⁿ khòaⁿ-tiòh ùn-chóan- chhiú kap tòe chhia ê chit-gōan khiā tī m̄ng-piⁿ, in kap chìn-chêng thiàu- chhi ê lâng káng-khoán, bák-chiu lô-lô teh khòaⁿ chhia-tiúⁿ, chhia-tiúⁿ bē-hù khui-chhùi m̄ng in sī án-chóaⁿ, 2-ê lâng tō hoah kóng “Góa bô phiò!”, ùi siōng bóe chat ê siōng bóe hit-ê m̄ng thiàu--chhut-khi.

Chhia-tiúⁿ nng-kha, kui-sian lâng un--lòh-khi, phi tī m̄ng thâu-chêng, bák-chiu lô-lô, chhui--nih sēh-

sêh-liām “Góa bô phiò.....Góa bô phiò.....”

(TGB Thong-sìn tē 8 kî, 2000 nî 5 gòeh)

4 Khó-chhì

“Chit-má khai-sí khó-chhì, toh-téng ê chheh lóng siu--khí-lâi!” Kàm-khó ê lâu-su tī tâi-á-téng án-ne kóng, “Ták-ê toh-téng lóng ũ 1-tiuⁿ khó-chhì-toaⁿ hām 1-tiuⁿ siá tap-àn ê khó-chhì-chóa.”

A-bûn iông bák-bóe kâ kàu-sek bi--1-liàn, ták-ê lóng kâ pit tēⁿ ân-ân, pit hō in tēⁿ kah tī khó-chhì-chóa téng-thâu thờ-hoeh thờ bē theng.

Tē-1-chiat khó sò-hák, phó- thong-sí-á m̄-chai siá-kòe jōa chē liān-sip-tê, khòaⁿ-tiòh tē-bák tō chai-iaⁿ beh án-chóaⁿ chò, che í-keng piàn-choh 1-ê hóan-siā tōng-chok--a.

A-bûn thâu àⁿ--lòh, kâ miá siá siá--leh, sò--lòh-lâi teh khòaⁿ tē-bák, kui-tiuⁿ khó-chhì-toaⁿ kâ siòng-1-ê, bô 1-tê ũ in-sióng--ê, koh kâ siòng 1-piàn, m̄ sī bô hoat-tō, i it-tit khòaⁿ, it-tit siūⁿ, thâu-khak-lâi soah lóng bô mih-kiāⁿ.

I ê bák-khang lú-lâi lú tōa, khòaⁿ--tiòh-ê lóng bē-hiáu siá, kui-sian lāng bô-sîn bô-sîn chhāi tī í-á-téng, nā chhiūⁿ sī chhāi khek ê thó- tē-kong--leh.

Jōah--lāng ê jít-thâu phah-piàⁿ beh kâ sio-hut-hut ê jiát-chêng hòng-sàng hō chōan-sè-kài, tī chia bô lāng ē kám-tōng, kan-taⁿ ē hiām i kô-kô-tīⁿ.

A-bûn gāng--khì, pàng-khang-siāⁿ ê 2-lúi bák-chiu khang-lo-lo, khian thàng-á lòh-khì phah m̄ phah bē-tiòh pòⁿ-tih bák-chúi iah sī bák-iū.

I chiàⁿ-chhiú chhoah--leh chhoah-- leh, bân-bân-á kâ téng tī toh-téng ê pit sái tín-tāng, khó-chhì-chóa phú-phú pēh-pēh, hông sái-kiāⁿ ê pit phah-piàⁿ kâ pak-lâi ê hoeh-chúi thờ tī chóa téng-thâu, 1-jī 1-jī teh ôe, lú ôe lú kín.

A-bûn ê bák-chiu iáu-bōe nih--tiòh, khó-chhì-chóa í-keng pòⁿ-tiuⁿ bóan-bóan, chiàⁿ-chhiú sái-pit ê sok-tō bē-kín bē-bân, kui-keng kàu-sek lâi-tòe siá khó-chhì-chóa ê siaⁿ, tàu-tin tī toh-téng bú kah khih-khih- khók-khók, tâi-á-téng ê kàm-khó lâu-su bô-liâu teh khòaⁿ pò-chóa, pò-chóa hian kah chin tōa-siaⁿ, m̄-koh khó-chhì ê hák-seng bô lāng ũ-êng chhap--i.

A-bûn sin-khu chē tit-tit, m̄ sī siá-jī ê chu-sè, m̄-koh chiàⁿ-chhiú it-tit tī khó-chhì-chóa téng-kōan teh ôe.

Kui-tiuⁿ khó-chhì-toaⁿ A-bûn lóng bē-hiáu siá, thiaⁿ-tiòh lâu-su hian pò-chóa ê siaⁿ, hīⁿ-á-phôe kiōng beh hō chhák-phòa, bák-chiu-khang siu óa--lâi, kui-piàn pēh-bông-bū lâi-tóe, khòaⁿ-tiòh 1-ê lāng chē tī tâi-á-téng, ơ-pang téng-kōan siá “kin-á-jít khó sò-hák”.

I m̄-chai ka-tī tú-á teh chhòng siáⁿ, kâ tī pió-á ê tò-chhiú giâ-khí-lâi bák- chiu thâu-chêng, chhun bô

10 hun- cheng tō beh hā-khò--a, i m̄-káⁿ koh khòaⁿ toh-téng ê khó-chhi-toaⁿ, mā bô siūⁿ beh khòaⁿ bô siá pòⁿ-jī ê khó- chhi-chóa, sim-lāi àn-sng kin-nī bòi koh khó--a, môa-nī chiah koh lâi, tò-chhiú kâ khó-chhi-chóa chhiók--leh, lāng khiā--khí-lâi, kiâⁿ khi beh kau khó-chhi-chóa.

Kàm-khó ê lâu-su m̄ng: “Sī-kan iáu-bôe kàu--leh, lí bòi koh kiám-cha--1-ē?”

A-bùn kâ ìn 1-kù “Lóng bē-hiáu siá!” tō kiâⁿ tui m̄ng-chhiú khi, i thâu oat-kòe bi kàu-sek lâi-tóe, kui-keng kàu-sek 40 50-ê lāng lóng chē tít-tít, bák-chiu nā-chhiūⁿ ta-khok-khok ê kó-chén, chiok chhim chiok àm--ê, chiàⁿ-chhiú tī toh-á-téng it-tít ôe.

A-bùn cháu--chhut-lâi, chiàⁿ-chhiú bâ-bâ, tò-chhiú chhun khi bong, bong bô mih-kiâⁿ, soah bong-tiòh pak-tó- pīⁿ, thâu oat--kòe, khòaⁿ-tiòh chhiú-ńg tī hia hàiⁿ--leh hàiⁿ--leh.

Kàm-khó ê lâu-su ùi kàu-sek tòe-chhut-lâi kâ hoah: “Oeh! *Thōng-sē*, lí ê chhiú bē-kì--ê thêh--ô!”

(TGB *Thong-sin* tē 9 kī, 2000 nī 6 gòeh)

5 Tē 6 kài Sè-kài Tâi-gí Bùn-hòa-iâⁿ

Chin hoaⁿ-hí, chit-pái sè-kài Tâi-gí-bùn-hòa-iâⁿ pān tī lán Tâi-ôan-tó lâi, hō koh khah chē lāng ū-hoat-tō chham-ú kap liáu-kái, mā ē-sái hō Tâi-ôan-tó lâi ê Tâi-ôan-lāng chai-iáⁿ, Tâi-gí-bùn-ūn-tōng m̄-sī 1-chióng siáu-liām kè-khi, hōe-hók kó-chá ê *hók-kó* óah-tāng.

Tâi-gí-bùn-ūn-tōng sī sè-kài- sèng--ê, sī beh kâ gí-giân “bùn- jī-hòa” “hiân-tâi-hòa”, sī beh phah-phòh pát-kok tui Tâi-ôan sít- bīn không-chè ê bīn- chók- ūn-tōng.

Tī chia, mā chin kám-siā chú-pān-tan-ūi, hō “Hák-seng Tâi-ôan- gí-bùn chhiok-chìn-hōe” ū chit-ê ki-hōe kâ iâⁿ-tui tàu chhut-kha-chhiú, hō Tâi-gí-hák-seng ē-sái kâ tak-ê chò hók-bū.

Bí-lē-tó sū-kiâⁿ hō lāng su-khó-tiòh Tâi-ôan ê cheng-tī bñn-tê, tī ūn-tōng kòe-teng tiong, tū-liáu cheng-tī bñn-tê, mā ū chin chē lāng siūⁿ-tiòh Tâi-ôan m̄-taⁿ cheng-tī bñn-tê ài kái-koat, koh ū chē chē tãi-chi hō gōa-lâi sít-bīn-thóng-ti-chiá chhòng kah lu-chhám-chhám. chit-piàn iâⁿ-tui ê chú-tê “Tâi-gí-bùn”, tō sī tak-ke lóng hōan-ló bē-liáu ê bñn-tê.

Ūi hit-chūn khai-sí ū lāng siá-si chō si-siā; ū lāng siu-chip chu-liáu, phian chim-thâu-jī-tián, pó-chūn kó-chá ê ôe-sū; koh ū lāng teh giân-kiù Tâi-gí ê “bùn-jī-hòa” ; mā ū pān-kòe kúi-lòh-pái Tâi-gí-iâⁿ.

Ū 1-tūn hák-seng teh su-khó beh án-chóaⁿ kâ Tâi-gí “hiân-tâi-hòa”, tiân-náu chiah tú jip-lâi Tâi-ôan, kan-taⁿ ū-hoat-tō iōng Eng-bùn chhau-chok, chia--ê hák-seng siūⁿ- tiòh iōng Lô-má-jī, koh iōng “123” phiau-tiâu, kàu bóe--á tít-chiap bô phiau-tiâu.

In tī tiân-náu sè-kài lâi-tóe khai-sí iōng Tâi-gí-bùn siá Mail, kap bô-kāng hák-hāu ê Tâi-gí-hák-seng liân-lók, thó-lūn siā-hōe, cheng-tī, kok-ka kap bñn-hòa ê bñn-tôe, Tâi-gí-bùn kap siōng chìn-pō ê tiân-náu kiát-háp, 10-nī āu Chi-na-ôe chiah ū-hoat-tō iōng chiok kī-kòai ê pān-hoat jip-khi tiân-náu sè-kài.

Chia--ê Tâi-gí-hák-seng chơ-sêng Hák-seng Tâi-ôan-gí-bùn chhiok- chìn-hōe, it-tit kàu chit-má, chit-tin Tâi-gí-hák-seng mā sī kè-siòk kian- chhi kóng Tâi-gí, siá Tâi-bùn, kian- chhi iōng Tâi-gí lâi su-khó Tâi-ôan ê bûn-tôe, mā khiã tī bûn-hòa ê koan-tiám, siūⁿ beh iōng Tâi-ôan bûn-hòa chò ki-chhó, chhòng-chō 1-ê sin koh lí-sióng ê tòk-lip Tâi-ôan.

Gún beh tih--ê sī, chin-chiàⁿ ũ Tâi-ôan chú-thé lip-tiūⁿ ê bú-gí kàu-iók, iōng ka-kī ê bú-gí lâi sèk-sái Tâi-ôan, iōng Tâi-ôan ê bák- chiu lâi khòaⁿ sè-kài, òh 2-chióng í- siōng ê Tâi-ôan-lâng bú-gí, chhiūⁿ Tâi-ôan-lâng chhiūⁿ ê koa, khòaⁿ Tâi-ôan-lâng poaⁿ ê hì, thák Tâi-ôan-lâng siá ê chheh.

Gún bô-ài Chi-na-lâng kiông-pek lán òh Chi-na-ōe, bô-ài Chi-na-lâng ê tiān-sī chiat-bók, bô-ài Chi-na-lâng chhiūⁿ ê koa, bô-ài Chi-na-lâng poaⁿ ê hì, mā bô-ài Chi-na-lâng kiông- tiâu ê hông-tè bûn-hòa, bô-ài Chi- na-lâng tòe lêng kha-chhng āu ê sè-kài bûn-hòa, koh khah bô-ài 1-lé-pài 1-tiám-cheng “tōa Chi-na soa-bùn ê ké bú-gí-khò kap Chi- na-lâng ê ah-pà cha-pơ-lâng thé-chè.

Tâi-gí-hák-seng iōng Tâi-gí seng-óah, iōng Tâi-gí chhòng-chok, iōng Tâi-gí khih-siu sè-kài bûn-hòa kap sin tì-sek, iōng Tâi-gí siá-- chhut-lâi, kóng hō chôn Tâi-ôan ê lêng thiaⁿ, Tâi-gí sī Tâi-gí-hák-seng ê seng-óah hong-sek, m̄-sī siūⁿ--tiòh chiah thèh-lâi so-so khòaⁿ-khòaⁿ ê chhit-thô- mih, òng-bāng tak-ê tī sè-kài-Tâi-gí-iâⁿ chò-hóe lâi chhòng-chok sin ê Tâi-ôan bûn-hòa.

(TGB Thong-sin tē 6 kí, 2000 nî 3 góeh)